

Afgørelser – Reg. nr.: 05597.00

Fredningen vedrører: Skader Ådal

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 25-04-1974

Fredningsnævnet 27-12-1972

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

REG. NR. 5597.

M 2114

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1974, den 25. april, afsagde overfredningsnævnet
følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 2181/73 om fredning af et areal af matr.nr.
1 ac Clausholm hovedgård, Voldum sogn.

Den af fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds den 27. december 1972 afsagte kendelse er sålydende:

Ved en af landvæsenskommissionen for Århus amtskommunes 1. område den 6. marts 1971 afsagt kendelse blev der på begæring af dambrugsforpagter Emmeluth Nielsen af landvæsenskommissionen meddelt tilladelse til på matr. nr. 1 ac, Clausholm hovedgård, Voldum sogn, at oprette et dambrug på et nærmere fastlagt område af nævnte matr. nr.

Under de forud for kendelsens afsigelse førte forhandlinger har fuldmægtig Mikkelsen på Fredningsplanudvalgets vegne anført, at egnen omkring Skader å er omfattet af en generalplan om naturfredning udarbejdet af det gamle Randers amt, og han henviste i denne forbindelse til naturfredningslovens § 44 og § 11.

Efter kendelsens afsigelse er der den 29. april 1971 af Kulturministeriet nedlagt forbud mod oprettelse af det projekterede dambrug.

Den 27. april 1972 fremsendte Fredningsplanudvalget til Fredningsnævnet forslag til fredningspåstand for arealer ved Skader å. Under forslaget var indbefattet ovennævnte matr. nr. 1 ac, Clausholm hovedgård.

Ved fredningsplanudvalgets skrivelse af 21. november 1972 frafaldt fredningsplanudvalget indtil videre fredningspåstanden for alle arealer, der ikke er berørt af det projekterede dambrug, men anmodede samtidig om, at fredningen måtte blive fremmet for så vidt angår den del af matr. nr. 1 ac, hvorpå dambruget ønskes placeret, i medfør af § 11 i naturfredningsloven.

Områdets afgrænsning fremgår i øvrigt af det med fredningspåstanden fremsendte kort.

Bekendtgørelse om sagens rejsning er af fredningsnævnet indrykket i Statstidende og Morgenavisen Jyllands-Posten for den 25. november 1972.

Bekendtgørelse om møde den 15. december 1972 har samtidig været indrykket i de nævnte blade, hvorhos lodsejeren, civilingeniør Henrik A. Berner, har været indkaldt ved sin advokat,

landsretssagfører Jørn Hansen, Randers, ved anbefalet brev afsendt den 23. november 1972.

Dambrugsforpagter Emmeluth Nielsen har ligeledes været indkaldt til nævnte møde gennem landsretssagfører Jørn Hansen.

De respektive panthavere har været tilvarslet.

I den af fredningsplanudvalget udfærdigede nævnte fredningspåstand hedder det nærmere:

"Beskrivelse af området.

Arealet, der ønskes fredet, er en del af matr. nr. 1æc, Clausholm hovedgård og Voldum enge, Voldum sogn, tilhørende civilingeniør Henrik A. Berner, Clausholmvej 73, Clausholm, 8900 Randers. Det er beliggende ca. 300 m øst for Clausholm, umiddelbart øst for Skader å og syd for den offentlige bivej Clausholm-Mygind.

Om de geologiske forhold i Skader ådal har professor Gunnar Larsen, Geologisk Institut, Århus universitet, fremsat følgende udtalelse:

" Skader ådalen er et ikke uanseligt dalstrøg, gennem hvilket det flade bassin omkring Knagstrup afdrænes i nordlig retning til Alling ådalen. Udmundingen i Alling ådalen findes ca. 1 km fra slottet Clausholm.

Skader ådalen må regnes for et typisk senglacialt erosionslandskab. Det gennemskærer et glacialt terræn, der hovedsageligt er opbygget på den måde, at der under morænelerforekomster findes sand-og gruslag aflejret af istidens smeltevandsstrømme. Spor efter grusgravning findes bl.a. i dalskråningen ved vejen mellem Voldum og Rigtrup. Dalstrøgets morfologi er ret varieret, idet brede flade strækninger afveksler med snævringer, hvor dalskrænterne står stejlt. I dalbunden findes postglaciale ferskvandslag. Selve vandløbet viser stedvis et smukt slynget forløb.

Den geologisk set mest interessante del af dalen er nok

udmundingsstedet i Alling ådalens sydside. Alling ådalen hører til de store dalsystemer, hvis geologiske struktur er kompleks, og hvis udviklingshistorie endnu er ufuldstændigt belyst. På det sted, hvor Skader ådalen udmunder, er der i Alling ådalens bund spor af en senglacial terrasse opbygget af sand.

Ud fra det her nævnte findes, at der er geologiske grunde til at søge først og fremmest Skader ådalens udmunding i Alling ådalen, men også andre dele af Skader ådalen, fredet."

Nedenstående punkter, der vedrører friluftslivet i området, giver især støtte for fredningen:

1. Danmarks Sportsfiskerforbunds vandplejeudvalg har bemærket, at Skader å er en af de bedste biotoper, der er tilbage som yngleplads for laksefisk, og virker som sådan til, at der endnu er en lille bestand af disse fisk (naturlig bestand) i Randers fjord og Kattegat.

2. Endvidere bemærkes det, at botanikere ved Århus Universitet har udtalt frygt for, at flere dambrug med afløb til Grund fjord vil påvirke denne i betænkelig grad.

3. Alling å er også kendt som et godt fiskested.

3. Mygind skov besøges af mange mennesker, og vejen fra Kristrup til Mygind benyttes som turistvej, da strækningen har særlig landskabelig skønhed.

Fredningspåstand.

Fredning i henhold til § 11 i bekendtgørelse nr. 314 af 18. juni 1969 i lov om naturfredning ønskes herefter gennemført under henvisning til foranstående, og som nærmere beskrevet nedenfor.

Fredningens omfang.

Fredningen omfatter ialt 0,97 ha, der alle er underkastet allerede gældende fredningsbestemmelser angående byggelinier ved skov, jfr. naturfredningslovens § 47.

Fredningens indhold.Generelle bestemmelser.

Det fredede areal skal bevares i den nuværende tilstand.

Bebyggelse.

Det fredede areal må ikke bebygges. Der må således ikke opføres bygninger, skure, boder eller andre indretninger.

Terrænændringer.

På det fredede areal er ændringer i terrænet eller terrænformerne, herunder gravning af sand og grus, samt opfyldning og planering ikke tilladt.

Oplagspladser m.v.

Det fredede areal må ikke anvendes til oplags- og losseplads, teltlejre eller campingplads, og der må ikke indrettes bilkirkegård eller henstilles udrangerede biler eller maskiner eller dele heraf. Forurening af naturen ved henlæggelse af affald eller andet må ikke finde sted.

Luftledninger.

Fremføring af luftledninger kan kun ske med fredningsnævnets tilladelse.

Arealets drift.

Arealet må anvendes som hidtil, således at almindelig landbrugsdrift, bortset fra anlæg af juletrækulturer, kan fortsætte.

Pelsfarme, fjerkræfarme, dambrug.

Oprettelse af mink- eller andre pelsdyrfarme eller fjerkræfarme er, ligesom anlæg af dambrug, ikke tilladt.

Landskabspleje.

Fredningsmyndighederne har ret til uden udgift for ejeren og efter forudgående meddelelse at fjerne selvsåede buske og træer.

Hegn.

Med undtagelse af nødvendige kreaturhegn må hegn ikke opsættes, plantes eller sås uden fredningsnævnets godkendelse.

Vandløb.

Inden for det fredede areal må ikke foretages noget, som kan ændre areal, form eller tilstand af Skader å. Normal oprensning er tilladt.

Påtaleretten vedrørende ovennævnte bestemmelser tilkommer fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds og fredningsplanudvalget for Århus amt, hver for sig."

Særlige bemærkninger til påstanden.

Ved skrivelse af 8. december 1972, har landsretssagfører Jørn Hansen som advokat for lodsejeren anført følgende:

"Principalt påstås fredningspåstanden afvist.

Fredningspåstanden har alene til formål at hindre ejeren af ovennævnte ejendom i at udføre det af ham projekterede dambrugsanlæg, til hvis udførelse han opnåede Landvæsenskommissionens tilladelse i L.V.K. 34/70 afsagt den 6/3 1971. Kendelsen drejer sig om et anlæg på 20 damme med diverse kanaler.

Til Fredningsnævnets bedømmelse af sagen skal endvidere bemærkes, at dambrugsprojektet foruden de nævnte damme tillige omfatter et redskabshus på ca. 100 m², hvis højeste taghøjde vil blive 3,80 m. Redskabshuset tænkes placeret langs med den offentlige bivej vist på fredningspåstandens rids umiddelbart nord for matr. nr. 1 ac. Såfremt det af fredningsmæssige grunde foretrækkes, er man villig til at placere huset langs med eller bag skovbrynet øst for matr. nr. 1 ac, og til at opføre huset i sådanne materialer og med sådant farvevalg, som fredningsmyndighederne måtte finde passende, samt sløre huset med beplantning. Den nærmere placering og Fredningsnævnets eventuelle krav til

~~et sådant vil kunne drøftes under besigtigelsen~~

Det skal bemærkes, at ejeren står tvivlende overfor, hvorvidt det af påstanden omfattede areal svarer til det, der er omfattet af det af Landvæsenkommissionen godkendte projekt. Ejeren er af den opfattelse, at dambrugsprojektet omfatter væsentlig større arealer end for påstandsarealet.

Det skal yderligere bemærkes, at det projekterede dambrug må betragtes som en udvidelse af det eksisterende ældre anlæg, hvis faciliteter såsom bolig og foderrum m.v. skal tjene tillige til betjening af det nye anlæg, ligesom det nye anlæg skal drives under benyttelse af fælles arbejdskraft med det gamle anlæg. Det nævnte redskabsrum er den eneste bygning, der vil være behov for.

Når det nye anlæg må lægges i nogen afstand fra det ældre, beror dette på vandforsyningsproblemerne.

Subsidiært nedlægges der påstand om udredelse af en erstatning stor kr. 175.000,00.

Jeg vedlægger en af Hedeselskabets dambrugsekspert, O. Kirk Jacobsen udarbejdet redegørelse dateret 14/11 1972, til hvilken jeg i det følgende skal henvise.

Nævnte erklæring redegør indledningsvis for det driftsresultat, der vil kunne opnås alene i det nye anlæg og baseret på, at dambruget drives af Clausholm Gods. Det påpeges derefter, at der ved samdrift med det ældre anlæg vil kunne spares kr. 15.000,00, således at det nye anlæg vil tilføre fiskedambruget en nettoindtægtsstigning på kr. 43.000,00.

Den næste beregning viser godsets økonomiske vinding ved at bortforpagte begge anlæg under eet. Det fremgår heraf, at godsets nettoindtjening herved vil andrage kr. 18.000,- årligt, når bortforpagtningen sker på normale bortforpagtningsvilkår.

Det påpeges endelig, at forbudet mod etablering af det nye dambrug formentlig vil medføre, at også det ældre anlæg må nedlægges,

da dette anlæg, hvis produktionskapacitet udgør 10 t sættefisk pr. år, er for lille til på længere sigt at skabe mulighed for en rentabel drift. Det bemærkes herved, at det ældre anlæg er bortforpagtet til fiskemester Emmeluth, men at denne bortforpagtning ophører om 3 år. Endvidere bemærkes, at hr. Emmeluth, efter at projektet til dambrugets udvidelse blev standset ved Kulturministeriets forbud, har købt et anlæg i Himmerland for derved at opnå den større produktionskapacitet, der er nødvendig for at skabe en rimelig eksistens for ham. Det må derfor befrygtes, at han opgiver forpagtningen af det ældre anlæg, hvis det nye nægtes.

I erkendelse af, at ekspropriationspraksis ikke tilkender erstatning for driftstab over en længere periode med den motivering, at ekspropriatus er forpligtet til at begrænse sit driftstab ved at søge driften overflyttet til andre produktionssteder, vil erstatningspåstanden alene blive baseret på ejerens tab ved ikke at kunne bortforpagte det ved fredningen hindrede dambrugsanlæg.

Det herved lidte tab må erstattes fuldtud under hensyn til, at Clausholm Gods derved mister en varig driftsindtægt, som ikke kan genvindes på anden måde, så meget mere som Fredningsplanudvalget som begrundelse for ophævelse af påstand-
 en på restarealet overfor undertegnede har anført; at der med den nye lovgivning om råstofudvindelse er skabt mulighed for erstatningsfrit at kunne forbyde etablering af dambrug andetsteds på Clausholm. Erstatningen må derfor ansættes til det kontantbeløb, der med den bedst mulige passive investering vil kunne indbringe en årlig indtægt svarende til den opnåelige forpagtningsafgift kr. 18.000,00, hvorved bemærkes, at der som anført af den sagkyndige ikke bør ske

fradrag for opnåelig forpagtningsafgift for det gamle anlæg, der ikke kan forventes bortforpagtet efter nuværende forpagtningskontrakts ophør.

Under forudsætning af, at erstatning tilkendes efter førnævnte principper, frafalder erstatning for den forsinkelse, som Kulturministeriets forbud og den periode, der er hengået siden fredningssagens rejsning, har medført.

Da det i dag vil være muligt at investere en fredningserstatning i kreditforeningsobligationer med et effektivt renteafkast på cirka 10,5%, nedlægges der påstand om en kontanterstatning stor kr. 175.000,00.

Jeg forbeholder mig under sagen at ændre påstanden og fremkomme med nye anbringender i det omfang sagens behandling giver anledning hertil.

Jeg skal endelig til støtte for ovennævnte bemærke, at der ifølge ekspropriationspraksis, som blandt andet har fundet udtryk i kendelse afsagt den 13. september 1966 af Ekspropriationskommissionen for Fyn og det sydlige Jylland II 3/66 lb. nr. 2, er ydet erstatning for tabt forpagtningsafgift af en grænsekioskbygning med tilhørende grund."

Med nævnte skrivelse af 8. december 1972 medfulgte en af Hedeselskabets dambrugsekspert, O. Kirk Jacobsen udarbejdet redegørelse dateret 14. november 1972, hvori det hedder:

"Efter anmodning fra herr godsejer, civilingeniør H. Berner, "Clausholm gods", og dennes fiskeriforpagter: herr Emmeluth Nielsen, Clausholm dambrug til Hedeselskabets distriktskontor i Videbæk, har jeg - som selskabets konsulent i dambrugssager - gennemgået dels det ved godset liggende damanlæg og klække-yngelhus m.v., dels det projekterede dambrug ved Skader å, med henblik på at

vurdere anlæggenes afkastning og dermed værdi.

For det projekterede anlæg er der den 6. marts 1971 under L.V.K. sag nr. 34/70 af landvæsenskommissionen for Aarhus amtskommunes, 1ste område, Randers, afsagt en kendelse, der giver forpagter Emmeluth Nielsen ret til at udføre et damanlæg omfattende 20 damme + diverse kanaler.

Denne kendelse er af fredningsnævnet for Aarhus amt - med hjemmel i naturfredningslovens § 40 - stillet i bero indtil foråret 1972, og der er siden rejst fredningssag for et område på ca. 5 ha i dalen, hvor dambruget skal ligge.

Såvel ejer som lejer ønsker nu arbejdet påbegyndt og har bedt mig udarbejde og sende Dem en rentabilitetsberegning for driften i det projekterede anlæg, kædet sammen med driften i det eksisterende, hvilket jeg udfra et flerårigt kendskab til sidstnævnte har opstillet nedenstående; hvor der er regnet med at godsejer Berner selv forestår driften:

Etableringsomkostninger ved det projekterede anlæg:

Anslået udgift ved dambrugets oprettelse i h.t.

det for Kommissionen fremlagte overslag	90.000,- kr.
Lager- og redskabsrum, 96 m ²	20.000,- "
El-ledning fra transformator v. Clausholm ca. 700 m	10.000,- "

Ialt 120.000,- kr.

Årlige driftsindtægter:

Salg af 600.000 stk. sættefisk (f.eks. 30 stk./kg)=

20.000 kg a 10 kr. 200.000,- kr.

Årlige driftsudgifter:

Forrentning, 10% af 120.000,- kr. 12.000,- kr.

Vedligeholdelse af anlægget 5.000,- "

Indkøb af yngel fra det exist. anlæg

700.000 stk. (f.eks. 350 stk./kg) a 6 øre 42.000,- kr.

Indkøb af tørfoder:

15000 kg. a 2,20 kr. = 33.000,- kr.

15000 " " 1,80 " = 27.000,- " 60.000,- "

Strøm, kemikalier og antibiotica 3.000,- "

Løn til fiskemester 50.000,- " 172.000,- kr.

Nettoindtægt 28.000,- kr.

Ved samdrift med det eksisterende anlæg kan påregnes en besparelse i lønudgift af størrelsesorden ca. 15.000,- kr., idet man da kun behøver een uddannet fiskemester for begge anlæg og herudover een medhjælper.

I det eksisterende anlæg produceres af forpagter Emmeluth Nielsen på grundlag af egne moderfisk, æg og yngel ca. 10.000 kg. sættefisk årligt.

Ved bortforpagtning af de to anlæg under et kan - ud fra sammenligning med andre forpagtninger - opnås en forpagtningsafgift på 10% af værdien af den samlede produktion eller ca. 30.000,- kr. i h.t. nedenstående:

Samlet produktion i de to anlæg

30.000 kg a 10 kr. 300.000,- kr.

10% heraf 30.000,- kr.

hvorfra går forrentning af

det nye anlæg 12.000,- "

Nettoindtægt ved bortforpagtning 18.000,- kr.

og der skal ikke fradrages noget beløb til forrentning af det eksisterende anlæg, fordi det - på grund af sin ringe størrelse - antageligt ikke selvstændigt kan påregnes bortforpagtet på ny, når herr Emmeluth Nielsens forpagtning udløber."

Landsretssagfører Jørn Hansen har ligeledes ved skrivelse af

8. december 1972 som advokat for dambrugsforpagter Emmeluth Nielsen anført følgende:

"Principalt påstås fredningspåstanden afvist.

Vedrørende denne påstand henholder jeg mig til det i civilingeniør Henrik Berners påstand anførte.

Subsidiært nedlægges påstand om en erstatning stor kr.

8.640,81. Erstatningsbeløbet specificeres nærmere sådan:

Betalt Landvæsenskommissionen for

Århus Amtskommunes 1. område for be-

handling af spørgsmålet om tilladelse

til etablering af dambrug på det af

fredningspåstanden omfattede areal kr. 2.403,01

Regning fra Sjellebro Kro i for-

bindelse med kommissionsmøde " 142,80

Betalt det Danske Hodeselskab for

projektering af dambrug " 6.095,00

Ialt kr. 8.640,81

Såfremt fredningsplanudvalgets påstand fastholdes må de af forpagteren afholdte projekteringsudgifter og udgifter for opnåelse af tilladelse fra Landvæsenskommissionen, anses for tabt og derfor erstattes ham."

På mødet den 15. december 1972 blev området besigtiget, ligesom der foretoges forhandling med de fremmødte.

Ingen panthavere var mødt.

Ejeren af ejendommen, civilingeniør Henrik Berner, og dambrugsforpagter Emmeluth Nielsen, der begge var mødt, tillige med deres advokat, advokat Jørn Hansen, henholder sig til det foran anførte. Han anmodede om, at kendelsen måtte blive afsagt inden årets udgang.

Konsulent Kirk Hansen, Hedeselskabet, udtalte, at det efter hans opfattelse ikke vil være muligt at fortsætte det eksisterende dambrug, hvis den projekterede udvidelse blev nægtet.

Dambrugsforpagter Mmeluth Nielsen erklærede, at han ikke regner med at forny forpagtningsaftalen, da han på grund af fredningssagens rejsning allerede havde købt et eksisterende dambrug i Himmerland.

Landinspektør Bang bemærkede på fredningsplanudvalgets vegne at nærværende fredningssag er et led i en større fredningssag, hvis gennemførelse endnu ikke er besluttet. Nærværende fredningssag er rejst for at hindre oprettelsen af det projekterede dambrug.

På fredningsnævnets forespørgsel oplyste civilingeniør Henrik Berner, at der var drevet dambrug på Clausholm gennem flere generationer.

Formanden for Danmarks Sportsfiskerforbund, Børge Christensen, fandt det meget uheldigt, hvis der blev oprettet dambrug i det pågældende område, af hensyn til faren for forurening.

Nævnets bemærkninger til påstanden.

Nævnet er med fredningsplanudvalget enig i, at det omhandlede område er fredningsværdigt af hensyn til dets smukke beliggenhed, som vil blive væsentligt forringet ved etablering af et dambrug.

Da de i naturfredningslovens § 1 nævnte betingelser herfter findes at være opfyldt, har nævnet truffet følgende bestemmelse om fredning af det omhandlede område.

Fredningens omfang.

Det på vedhæftede kort med skråveret signatur viste område på matr. nr. 1 ac, Clausholm hovedgård, Voldum sogn, fredes i overensstemmelse med de nedenstående bestemmelser.

Fredningens indhold.

Generelle bestemmelser.

Det fredede areal skal bevares i den nuværende tilstand.

Bebyggelse.

Det fredede areal må ikke bebygges. Der må således ikke opføres bygninger, skure, boder eller andre indretninger.

Terrænændringer.

På det fredede areal er ændringer i terrænet eller terrænformerne, herunder gravning af sand og grus, samt opfyldning og planering ikke tilladt.

Oplagspladser m.v.

Det fredede areal må ikke anvendes til oplags- og losseplads, teltlejre eller campingplads, og der må ikke indrettes bilkirkegård eller henstilles udrangerede biler eller maskiner eller dele heraf. Forurening af naturen ved henlæggelse af affald eller andet må ikke finde sted.

Luftledninger.

Fremføring af luftledninger kan kun ske med fredningsnævnets tilladelse.

Arealets drift.

Aralet må anvendes som hidtil, således at almindelig landbrugsdrift, bortset fra anlæg af juletrækulturer, kan fortsætte.

Pelsfarme, fjerkræfarme, dambrug.

Oprettelse af mink- eller andre pelsdyrfarme eller fjerkræfarme er, ligesom anlæg af dambrug, ikke tilladt.

Landskabspleje.

Fredningsmyndighederne har ret til uden udgift for ejeren og efter forudgående meddelelse at fjerne selvsåede buske og træer.

Hegn.

Med undtagelse af nødvendige kreaturhegn må hegn ikke opsettes, plantes eller sås uden fredningsnævnets godkendelse.

Vandløb.

Inden for det fredede areal må ikke foretages noget, som kan ændre areal, form eller tilstand af Skader d. Normal oprensning er tilladt.

Påtaleretten vedrørende ovennævnte bestemmelser tilkommer fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds og fredningsplanudvalget for Århus amt, hver for sig.

Erstatningsspørgsmålet.

Erstatningen fastsættes til lodsejeren, civilingeniør Henrik Berner, til 30.000 kr., i hvilket beløb er indbefattet både erstatningen for selve fredningsservitutten og det indtægtstab, som ejeren lider ved, at det projekterede dambrug ikke kan oprettes.

For dambrugsforpagter Emmeluth Nielsens vedkommende fastsættes erstatningen til de af ham afholdte udgifter i forbindelse med ansøgning om oprettelse af dambrug, nemlig 8.640,81 kr.

Da der ikke skønnes at finde forringelse sted af panthaveres eller servituthaveres retsstilling gennem den skete fredning, vil erstatning i det hele være at udbetale til ejeren, civilingeniør Henrik Berner, og dambrugsforpagter Emmeluth Nielsen med de anførte beløb.

Kendelsen vil være at tinglyse som servitutstiftende på den fredede ejendom med fortrin forud for al pantegæld og med Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds og Fredningsplanudvalget for Århus amt som påtaleberettigede hver for sig.

Erstatningsbeløbet vil i medfør af naturfredningslovens § 33 være at udrede med $\frac{3}{4}$ af statskassen og $\frac{1}{4}$ af Århus Amtsfond.

Kendelsen kan i overensstemmelse med reglerne i nævnte lovs § 24 indbringes for Overfredningsnævnet indenfor et tidsrum af 4 uger fra den dag, da kendelsen er meddelt de ankeberettigede.

T h i b e s t e m m e s :

Det på matr. nr. 1 ac, Clausholm Hovedgård, Voldum sogn, anførte areal på 0,97 ha fredes i overensstemmelse med det foranførte og som vist på det bilagte kort.

Påtaleretten tilkommer Fredningsplanudvalget for Århus amt og Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds, hver for sig.

I erstatning udbetales til ejeren, civilingeniør Henrik

Berner, 30.000 kr., og til dambrugsforpagter Emmeluth Nielsen,
8.640,81 kr.

De tilkendte erstatninger forrentes fra kendelsens dato
og indtil beløbet kan høves med en årlig rente, der er 1% højere
end den af Danmarks Nationalbank fastsatte diskonto, der er
gældende på nævnte dato.

(sign.) Gudrun Gravesen.

(sign.) E. Bach Andreassen

(sign.) L. Thorup.

/hn

Fredningsnævnets kendelse er anket af ejendommens ejer, godsejer, civilingeniør Henrik Berner v/landsretssagfører Jørn Hansen, Randers, der har gentaget de for fredningsnævnet nedlagte påstande, principalt om tilladelse til oprettelse af det omhandlede dambrug, subsidiært om en erstatning på 175.000 kr. for mistet dambrugsforpagtningsafgift. Endvidere er nedlagt påstand om godtgørelse af omkostninger til indhentning af sagkyndige erklæringer og til advokatbistand.

Den 13. april 1973 har overfredningsnævnet foretaget besigtigelse af ejendommen med efterfølgende forhandling, hvori deltog sagens parter og interesserede myndigheder m.fl.

Overfredningsnævnet har herefter besluttet at stadfæste fredningsnævnets kendelse, såvel hvad angår fredningens omfang som indhold, ligesom overfredningsnævnet har tiltrådt, at der tillægges forpagter Emmeluth Nielsen et beløb på 8.640,81 kr. for forgæves afholdte udgifter til dambrugets oprettelse.

For så vidt angår erstatningen til ejeren, civilingeniør Berner, har overfredningsnævnet tilbudt en forhøjelse til 60.000 kr., samt et beløb på 1.150 kr. for udgifter til sagkyndig bistand fra hedeselskabet. Dette tilbud er ikke accepteret, hvorfor spørgsmålet om erstatningens størrelse er forelagt taksationskommissionen til afgørelse.

I kendelse afsagt den 29. august 1973 har taksationskommissionen fastsat den civilingeniør Berner tilkommende erstatning til 100.000 kr. for det ved fredningen forvoldte tab som følge af mistede forpagtningsafgifter af dambrugene.

Omkostninger.

I anledning af den herom nedlagte påstand har overfredningsnævnet besluttet at tilkende et samlet omkostningsbeløb på 4.000 kr., herunder for udgifter til sagkyndig, teknisk bistand, der efter det oplyste har andraget 1.900 kr.

Et kort nr. 2181/73 visende det fredede areal på ca. 1 ha er vedhæftet nærværende kendelse.

T h i b e s t e m m e s :

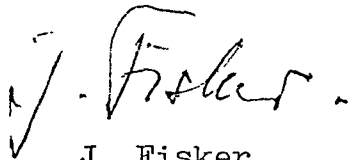
Den af fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds den 27. december 1972 afsagte kendelse om fredning af et areal af matr.nr. 1 ac Clausholm hovedgård, Voldum sogn, stadfæstes med foranstående ændringer.

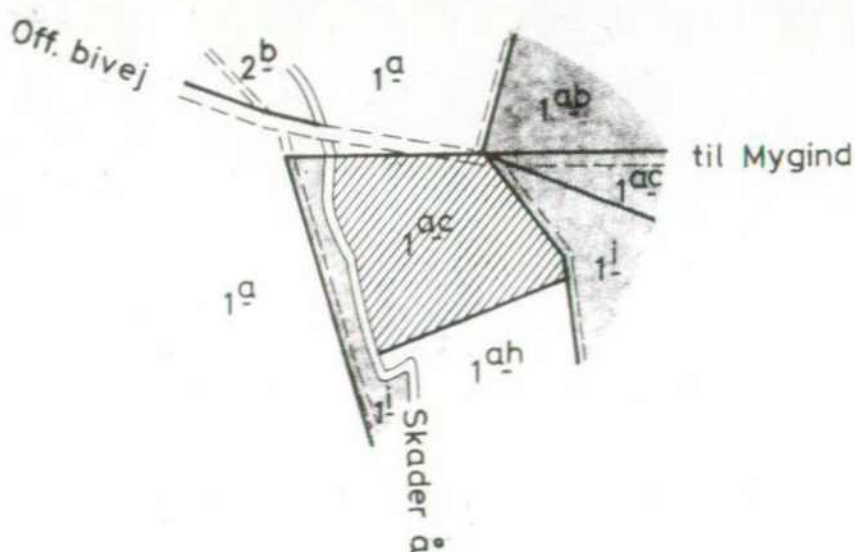
Erstatningerne udgør følgende beløb:

1. Godsejer, civilingeniør Henrik Berner	100.000,00 kr.
Omkostninger	4.000,00 "
2. Dambrugsforpagter Emmeluth Nielsen	8.640,81 "
Samtlige beløb er anvist.	<u>112.640,81 kr.</u> =====

Erstatningsudgifterne - der forrentes med 8 % p.a. fra den 27. december 1972 til anvisning, bortset fra omkostningsbeløbet, der ikke forrentes - afholdes med 3/4 af statskassen og 1/4 af Århus amtskommune.

Udskriftens rigtighed bekræftes

J. Fisker.

Kortbilag hørende til

OVERFREDNINGSNÆVNETS

kendelse i sag nr.: 21 81 / 73

Grundkort udarbejdet den: 1972

Sted: Fredningsplanudvalget
for Århus amt
Rettelser, tilføjelser m. v.

af/dato Fredningssekretariatet
18-2-1974

Reproduceret med tilladelse (A.295/68) af
Geodætisk Institut.

1:20.000

matr. nr. 1^{ac}

CLAUSHOLM HOVEDGÅRD,
VOLDUM SOGN

Udfærdiget på grundlag af matrikelkort
ajourført i april 1972.

Fredningsplanudvalget for Århus amt i
november 1972.

FREDSKOVSPLOIGT

////// AREAL, der søges fredet

1:4000

FREDNINGSNÆVNET>

CITERET FULDT UD I OFN K AF 25/4 1974

U D S K R I F T

af

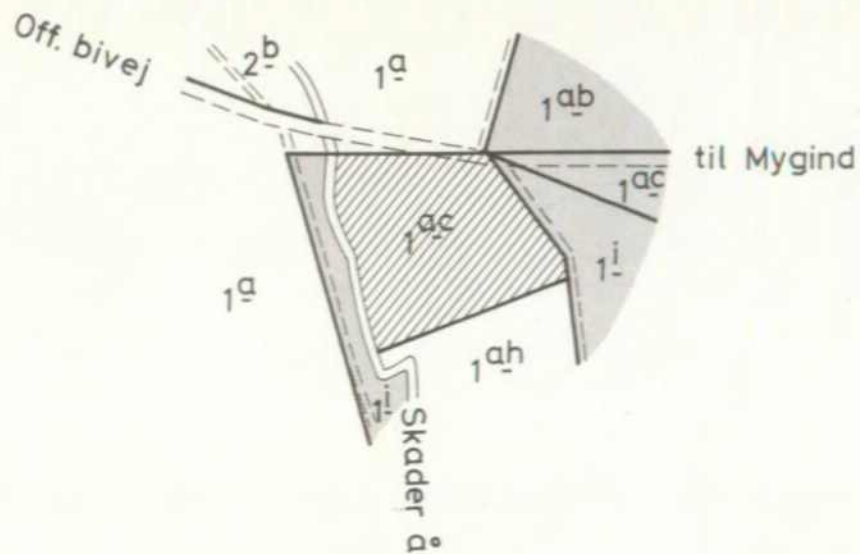
Kendelsesprotokol

for

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds.

År 1972, den 27. december afsagde Fredningsnævnet for
Århus amts sydlige fredningskreds i
F.S. 107/1972. Vedrørende fredning af en del af
matr. nr. 1. ac, Clausholm hovedgård,
og Voldum enge, Voldum sogn,
følgende

K E N D E L S E :

Kortbilag til kendelse af 27. december 1972 fra
Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fred-
ningskreds vedr. fredning af lod af

matr. nr. 1^{ac}

CLAUSHOLM HOVEDGÅRD,
VOLDUM SOGN

Udfærdiget på grundlag af matrikelkort
ajourført i april 1972.

Fredningsplanudvalget for Århus amt i
november 1972.

----- FREDSKOVSPLOIGT
///// AREAL, der søges fredet

1 : 4000

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 05597.00

Dispensationer i perioden: 01-06-1993

Retten i Herning, 2. afdeling
Nygade 1-3, 7400 Herning
Tlf. 97 22 22 00

Herning, den 1. juni 1993
R.A.F. 26/93

Ringkøbing kommune
Ved Fjorden 6
6950 Ringkøbing

Ringkøbing kommune, Ved Fjorden 6, 6950 Ringkøbing, ansøger om tilladelse til etablering af surfcenter ved Ringkøbing Campingplads/Sorte Bakker i Ringkøbing - Fredning af arealer langs Ringkøbing Fjord.

Efter en besigtigelse, hvori foruden nævnets medlemmer deltog repræsentanter for Ringkøbing Amtskommune, Ringkøbing kommune og Danmarks Naturfredningsforening meddeler nævnet hermed i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 50 tilladelse til etablering af et surfcenter øst for Ringkøbing Campingplads. Det bør ved denne etablering tilstræbes, at den nuværende randbeplantning bevares i videst muligt omfang.

Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra tilladelsens meddelelse, jfr. Naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Afgørelsen kan efter lov om Naturbeskyttelse, § 85, jfr. § 87 inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, indbringes for Naturklagenævnet, der afgør klager, der er indgivet af miljøministeren eller indeholder spørgsmål, som efter nævnets vurdering har meget væsentlig interesse i forhold til lovens formål, idet miljøministeren afgør andre klager.

Klagen skal indgives skriftligt til dette fredningsnævn på den ovenfor anførte adresse.

En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Det bemærkes, at ansøgeren ikke herved er fritaget for at søge eventuelle andre tilladelser, som lovgivningen måtte kræve.

Med venlig hilsen

H. Stamp

/GRM